

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Ірпінської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Ірпінська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Ірпінь та 4 села**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **70916 осіб**, з яких **63411** людей у місті та **7505** у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Забуччя) зареєстровано 275 жителів, а у найбільшому (с. Михайлівка-Рубежівка) – 4290 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **27%** від загальної чисельності жителів громади;
- спостерігається **переважання показника народжуваності над смертністю** (в 1,5 рази).

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді не були надані, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Ірпінської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	70916
Чисельність жінок	39002
Чисельність чоловіків	31914
Чисельність міського населення із загальної кількості	63411
Кількість жінок з міського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків з міського населення	Дані відсутні
Чисельність сільського населення із загальної кількості	7505
Кількість жінок із сільського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків із сільського населення	Дані відсутні
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	19189

Кількість дівчат	Дані відсутні
Кількість хлопців	Дані відсутні
Кількість народжених	656
Кількість померлих	443

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Ірпінській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 40000 осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення**, зокрема:

- 26821 внутрішньо переміщені осіб (кількість зазначена за даними додатку 1; кількість в додатку 3.1 становить 22238 ВПО);
- 8500 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 1381 дитини, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;
- 1341 осіб з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин;
- 1006 сімей, члени яких мають інвалідність;
- 777 багатодітних сімей, у яких загалом проживають 2514 дітей;
- 629 дітей з інвалідністю (кількість зазначена за даними додатку 1; кількість в додатку 3.1 становить 472 дитини);
- 201 особи, які постраждали від домашнього насильства;
- 201 особи зареєстровані в центрі зайнятості як безробітні;
- 153 дитини з особливими освітніми потребами;
- 105 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 27 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 74 перебувають під опікою / піклуванням, 4 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей; (кількість вказана за даними додатка 1; кількість в додатку 3.1 становить 102 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 27 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 74 перебувають під опікою / піклуванням, 10 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей)
- 53 особи у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування та інші;

- 50 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 45 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, у яких загалом проживає 86 дітей;
- 40 самотніх матерів;
- 34 діти на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 18 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 0 сімей, які отримують соціальні послуги (така цифра вказана у додатку 1 до Порядку; в додатку 3.1 інформація відсутня).

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Ірпінській громаді є внутрішньо переміщені особи. Слід зазначити, що представники і представниці цієї категорії були серед запрошених на **фокусоване групове інтерв'ю**, яке у лютому 2024 року проводилось у місті Ірпін з **бенефіціарами соціальної допомоги та послуг** в Ірпінській громаді, проте жоден з них не прийшов на фокус-групу. З-поміж **9** учасниць обговорення були представлені **6** жінок з сімей, які виховують дітей з інвалідністю, по **1** учасниці з багатодітної сім'ї, сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій, та **1** самотня мати. У шести учасниць фокус-групи в родині по двоє дітей, у двох по одній дитині та в одній трое дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасниці фокус-групи в місті Ірпін, визначили **матеріальний стан своїх сімей** наступним чином:

- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (5 осіб);
- вистачає коштів на продукти харчування, але не вистачає на одяг (4 особи).

За результатами колективного обговорення були виявлені такі **чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:**

- труднощі у соціалізації дитини з особливостями розвитку (2 згадування);
- психологічні труднощі у дитини після перебування у полоні (1 згадування);
- труднощі з оформленням інвалідності для дитини (1 згадування);
- відсутність допомоги самотній матері у вихованні дитини (1 згадування);
- труднощі у пошуку роботи для 17-тирічного хлопця з інвалідністю (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Ірпінської територіальної громади

Головні **проблеми**, які артикулювали учасниці дослідження, — це проблеми із житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, недостатній рівень фінансового забезпечення, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестачу коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання та інші питання. Окреме зауваження стосувалось **зменшення надання натуральної**

допомоги для ВПО та побоювань щодо вірогідності скасування грошових виплат для цієї категорії.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, п'ятеро учасників фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так, а шестеро заперечили, зазначивши, що у них немає необхідних меблів, власного простору, а також, що вони були змушені самі купувати усе необхідне для облаштування житла для життя.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасники дослідження звернули увагу на такі недоліки:

- проблеми із можливістю користуватись правом пільгового проїзду у транспорті через відмови водіїв;
- відсутність соціального таксі та безкоштовних шкільних автобусів.

Водночас, одна з інформанток зазначила, що вже більше двох років у населених пунктах Козинці, Діброва, Немішаєве **функціонує безкоштовний шкільний автобус**.

Роботою **медичної системи** громади учасники фокусованого групового інтерв'ю в цілому задоволені, хоча і висловили низку **побажань**:

- відсутність безкоштовних послуг дитячих стоматологів;
- труднощі щодо можливостей комунікації з сімейним лікарем;
- покращити можливості звертатись по безоплатні консультації до вузьких спеціалістів.

Оцінюючи **освітні послуги в громаді**, інформантки зазначили такі **позитивні моменти**:

- у Бучі в ліцеї № 9 гарно організована робота з сім'ями, де є учні з пільгових категорій, надається безкоштовне харчування,
- у шкоді в Козинцям діти з пільгових категорій безкоштовно харчуються.

Водночас були висловлені й зауваження;

- відсутність на уроках асистентів для дитини з особливими освітніми потребами, бо вони мають у школі додаткове навантаження;
- відсутність у школі прийнятних умов для навчання дитини з порушенням опорно-рухового апарату, непристосовані вбиральні, клас на третьому поверсі, проблеми з отриманням безкоштовного харчування, на яке дитина має право;
- недостатньо уважне ставлення до дітей з особливими освітніми потребами, небажання витратити на них додаткові зусилля та час.

Крім того, учасниці дослідження висловили своє бачення ситуації в громаді з наданням **психологічної підтримки** сім'ям, де виховуються діти з інвалідністю. З цього приводу було зазначене таке:

- у школі є психолог, але до нього важко потрапити;
- проблеми з адаптацією дітей до нового фахівця, коли змінюються психологи через низький рівень оплати їх праці;
- невідповідна кваліфікація психологів, нездатність допомогти з усіма проблемами, які є у дітей;

- відсутність можливостей отримували кваліфіковану допомогу на безоплатній основі.

Щодо **послуг спеціалістів мобільної бригади** деякі учасниці дослідження під час обговорення повідомили, що користувались послугами медичної мобільної бригади від клініки «Добробут» як безкоштовно, так і на платній основі. Також до одного із сіл громади приїздила мобільна медична бригада, яка проводила безкоштовні стоматологічні огляди без лікування. Крім того, одна з інформанток чула про послуги психолога мобільної бригади, проте сама ними не користувалась.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді відповідно до інформації з **додатку 1** до Порядку не отримують жодна сім'я.

У **додатках 3.1 і 3.2** до Порядку, який надала Ірпінська громада, вказана лише кількість осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення та потенційних отримувачів соціальних послуг, проте **немає даних щодо кількості звернень та повідомлень** про потребу отримання соціальних послуг, **кількості осіб/сімей**, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг, кількості осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді, кількості осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **особи/сім'ї** зроблено висновок про потребу в наданні відповідної соціальної послуги та кількості осіб/сімей, які отримували відповідну соціальну послугу у звітному періоді.

Учасниці фокусованого групового інтерв'ю під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу** до родичів (6 згадувань), представників благодійних фондів та організацій (5 згадувань), волонтерів та друзів і колег (по 3 згадування), а також представників органів місцевої влади (1 згадування).

Серед **інституцій, до яких інформанти звертались по допомогу та послуги**, учасницями були названі **соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, ООН, ЮНІСЕФ, Червоний хрест, допомога від уряду Японії, благодійна організація «СОС Дитячі містечка», благодійна організація «Карітас», ГО «Дівчата», благодійна організація «З теплом у серці», благодійний фонд «Жовто-блакитні крила», благодійний фонд «Сан», німецька організація, яка видавала картки з грошима у «Метро», міжнародна організація з міграції, фінська біблійна церква, «Спілка самаритян України» та інші.**

Примітно, що в процесі колективного обговорення інформантам та інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респонденти мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року:**

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (4 особи);	- соціально-психологічна реабілітація (2 особи);
- інформування (3 особи);	- соціальна інтеграція та реінтеграція (2 особи);
- консультування (2 особи);	

- транспортні послуги (2 особи);
- супровід під час інклюзивного навчання (1 особа).
- раннє втручання (1 особа);

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про перелік та зміст послуг**, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

У відповідь на питання, **чи знають вони фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, **1** інформантка відзначила, що знає і контактує під час отримання послуг, **1** відповіла, що знає, але послуг не отримує, **3** повідомили, що не знають, хоча і намагались знайти контакти, та **3** сказали, що не знають і не цікавились цим питанням.

Оцінки учасниць та учасників фокус-групи щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились неоднотайними: **4** особи продемонстрували позитивне ставлення, **2** особи висловили незадоволення, а **3-м** учасницям виявилось важко відповісти на це питання.

Під час обговорення інформантки говорили про загалом прийнятний **рівень обслуговування фахівцями органів соціального захисту** міста Ірпінь, проте і зробили певні **зауваження**:

- некоректна поведінка деяких співробітників;
- відсутність безкоштовних послуг для одиноких людей похилого віку у територіальному центрі соціального обслуговування;
- затягування процедури оформлення посвідчення про інвалідність дитини.

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жительки Ірпінської громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати, зокрема для дітей, що перебувають під опікою, взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби. Також одна з інформанток зауважила, що **змінилось на краще ставлення до відвідувачів** в усіх державних медичних та соціальних закладах, підвищилась емпатія, тоді як інша учасниця дослідження висловила думку, що це пов'язане з більшою поінформованістю людей про свої права та можливість використовувати соціальні мережі для розголосу ситуацій неналежного надання соціальної допомоги та послуг. Особливо була відзначена **роль волонтерів та благодійних організацій і фондів** у покращенні ситуації з наданням соціальної допомоги та послуг.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці та учасники фокус-групи переважно говорили про недостатність фінансової допомоги, інформаційної, психологічної та медично-консультаційної підтримки.

Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, по **5** учасниць фокус-групи назвали інформування, по **3** учасниці – соціально-психологічну реабілітацію і транспортні послуги, по **2** учасниці – консультування, соціальну профілактику, соціальну адаптацію, натуральну допомогу, зокрема, їжу, одяг, ліки, засоби гігієни та супровід під час інклюзивного навчання, по **1** учасниці – соціальну інтеграцію та реінтеграцію, догляд вдома, денний догляд для дітей з інвалідністю і раннє втручання.

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у допомозі із соціалізацією дітей з інвалідністю, збільшенні соціальних пільг для оздоровлення дитини, розширенні послуг відповідних державних фахівців на безоплатній основі, можливості безоплатно відвідувати басейн дитині з інвалідністю, забезпеченні кваліфікованою допомогою психологів у державних та комунальних установах, організації курсів для батьків.

Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- інформування (5 осіб);
- транспортні послуги (4 особи);
- консультування (3 особи);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (3 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (3 особи);
- супровід під час інклюзивного навчання (2 особи);
- соціальна профілактика (2 особи);
- раннє втручання (1 особа);
- догляд стаціонарний (1 особа);
- соціальна інтеграція та реінтеграція (1 особа);
- соціальна адаптація (1 особа);
- представництво інтересів (1 особа);
- посередництво (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- покращення можливості отримувати консультації психологів різної спеціалізації (3 згадування);
- організація безкоштовних гуртків для дітей (2 згадування);
- можливість отримувати консультації корекційних та соціальних педагогів (2 згадування);
- безоплатне відвідування басейну дитиною з інвалідністю (2 згадування);
- безкоштовні медичні послуги під час операції та післяопераційний період (1 згадування);
- допомога з оздоровленням дитини (1 згадування);
- покращення можливостей реабілітації дитини на безкоштовній основі (1 згадування);
- допомога з пошуком роботи (1 згадування);
- проведення групових занять з психологом для дітей з інвалідністю (1 згадування);
- сприяння у соціалізації випускників шкіл з інвалідністю (1 згадування);
- юридична допомога (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасниць фокус-групи було щодо такого:

- медична допомога, продукти харчування, тимчасове проживання та інформаційна підтримка (по 7 згадувань);

- психологічна допомога (6 згадувань);
- юридична допомога та ліки (по 5 згадувань);
- побутові товари (4 згадування);
- одяг (3 згадування).

Учасниці фокус-групи з числа сімей, де виховуються діти з інвалідністю зазначали, що у громаді потрібна краща організація транспортних послуг для сімей їхньої категорії, розвиток можливостей для соціально-психологічної та фізичної реабілітації дітей з інвалідністю, зокрема плавання і масажу, а також можливості отримати послуги з нейрокорекції та денного догляду для дітей з інвалідністю.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з додатку 2 до Порядку надавачем соціальних послуг Ірпінській громаді є Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ірпінської міської ради.

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в організації перевищує планової. Будівля відповідає вимогам інклюзивності.

Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ірпінської міської ради надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти з інвалідністю;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- особи з інвалідністю;
- особи похилого віку.

Аналіз засвідчив, що шість категорій бенефіціарів не входять до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Ірпінській громаді, а саме:

- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- дитячі будинки сімейного типу;
- малозабезпечені сім'ї;
- багатодітні сім'ї;
- ВПО.

Перелік послуг, які надає установа-надавач соціальних послуг у Ірпінській громаді представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Ірпінській громаді

Перелік послуг	Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ірпінської міської ради
----------------	---

001.0 інформування	ні
002.0 консультування	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні
003.0 посередництво	ні
004.0 представництво інтересів	ні
005.0 надання притулку	ні
005.1 нічний притулок	ні
006.0 короткотермінове проживанні	ні
007.0 соціальна профілактика	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні
010.0 соціальний супровід	так
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	ні
013.0 соціальна адаптація	так
013.1 соціально-трудова адаптація	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні
015.1 догляд вдома	так
015.2 догляд стаціонарний	ні
015.3 денний догляд	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні
015.4 паліативний догляд	ні
016.0 персональний асистент	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	так
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні
019.0 натуральна допомога	так
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	ні
022.0 переклад жестовою мовою	ні

023.0 транспортні послуги

так

Як бачимо, у Ірпінській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- інформування;
- посередництво;
- представництво інтересів;
- надання притулку;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- екстрене (кризове) втручання;
- соціальна інтеграція та реінтеграція;
- супровід під час інклюзивного навчання;
- переклад жестовою мовою;
- денний догляд;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних.

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід сімей, осіб СЖО;
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- паліативний догляд;
- догляд стаціонарний;
- персональний асистент;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавача соціальних послуг у Ірпінській громаді свідчить, що у його **штатному розкладі не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- фахівець із соціальної роботи;
- практичний психолог / психолог/ психолог установи соціального захисту;
- педагог соціальний;
- вихователь;
- помічник вихователя;
- вихователь соціальний по роботі з дітьми з інвалідністю;
- асистент вихователя соціального по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);

- фізичний терапевт;
- вчитель-реабілітолог;
- ерготерапевт;
- лікар-фізіотерапевт;
- лікар-невролог дитячий;
- лікар-психіатр дитячий;
- лікар загальної практики – сімейний лікар;
- сестра медична (брат медичний).

Посади **практичного психолога** немає в установі-надавачі соціальних послуг. Зважаючи на **високу потребу** вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку ситуацію **важко назвати прийнятною**.

Крім того, у громаді зареєстровано **34 дитини**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **1381 дитини**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час анкетування та колективного обговорення інформантки вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (6 згадувань);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади у Телеграмі / Вайбері (4 згадування);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальних мережах Facebook (4 згадування); та Instagram (3 згадування);
- створення каналів або груп у месенджерах з оперативним інформуванням щодо соціальної допомоги та послуг (3 згадування);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги на сайті міської ради (3 згадування);
- отримання інформації про соціальну допомогу та послуги від соціальних служб (3 згадування);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги у застосунку «Дія» (3 згадування);
- проведення опитувань щодо потреби у допомозі та послугах у застосунку «Дія» (3 згадування).

Також на фокус-групі учасниці дослідження зазначали, що хотіли б отримувати більше інформації від співробітників органів соціального захисту щодо порядку та процедур оформлення допомог та послуг, бо існуючий наразі рівень інформування не є достатнім. Наразі основним джерелом інформації для себе вони назвали батьківські групи у

месенджерах та безпосереднє спілкування з іншими сім'ями, де виховуються діти з інвалідністю.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Ірпінська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавач соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

Моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти, у 2023 році в громаді **не проводився**, тож оцінити повноту охоплення соціальних послуг, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, моніторингом надання та оцінкою якості соціальних послуг наразі не є можливим.

Реалізується **участь суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавач соціальних послуг комунального сектору **залучає власні надходження від надання послуг на платній основі**. Обсяг коштів, залучених у 2021-2023 роках, відображений у таблиці 3.

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив за надані соціальні послуги на платній основі в Ірпінській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	29,97	18,32	30,84
Частка у загальному обсязі видатків, %	0	0	0

Водночас у пункті 1.2.6 **додатку 4** зазначено, що надання платних послуг не передбачено, тарифи не затверджено, тож спостерігається певна **неузгодженість у заповненні додатку**.

Згідно з наданою інформацією у 2023 році в громаді **не вживалися заходи** щодо залучення коштів та інших ресурсів грантодавців, благодійників для забезпечення населення соціальними послугами. Ірпінська громада у звітному періоді **не мала угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами недержавного сектору. **Меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги; договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг та **угоди (договори) про співробітництво з районною та / або обласною радами** в 2023 році громадою також **не укладались**.

У громаді **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, проте до її аналітичної частини не включено результати визначення потреб населення у соціальних послугах. Стратегія містить оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. Стан виконання завдань щодо розвитку та організації надання соціальних послуг та фінансування заходів згідно з додатком 4 до Порядку встановити неможливо.

Також **наявні затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади** щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). До опису проблеми, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **частково включені основні положення** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах та не зазначено жодного етапу процесу надання соціальних послуг.

Затверджені звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року, **виконано лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **не виконані завдання** щодо **розвитку та організації надання соціальних послуг**.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **не виокремлено видатки на соціальні послуги, не враховано потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг. У **бюджетних пропозиціях** до прогнозу місцевого бюджету **не враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади, а у **прогнозі місцевого бюджету не врахований обсяг видатків на соціальні послуги**, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Також не затверджено план діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг. Таким чином, бюджетне планування здебільшого не узгоджене з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг.

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік. У звітному році було опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету, зокрема, і щодо обсягу видатків на соціальні послуги, в доступній для громадськості формі бюджету для громадян.

У 2023 році в громаді не були проведені консультації з громадськістю з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, не було застосовано механізм громадського бюджету та не проведено конкурс громадських проєктів.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Ірпінській громаді за 2021-2023 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 4.

Таблиця 4

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Ірпінській міській територіальній громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	3284,37	3909,91	4113,38
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	0	0	0
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	99	98,9	99
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	0	0	0

Обсяги базової дотації та реверсної дотації у 2021-2023 роках у заповненому громадою додатку 4 до Порядку зазначені 0 грн.

У 2023 році Ірпінська громада не подавала заявок (проєктів), спрямованих на розвиток соціальних послуг, на участь у конкурсі для місцевого самоврядування.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році не брав участі у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг та у виконанні державних цільових програмах, проєктів, заходів,

спрямованих на розвиток соціальних послуг, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади.

Інформація щодо оцінки бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги, у **додатку 4** до Порядку Ірпінською громадою не представлена.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2021 – 2023 роки представлені у таблиці 5.

Таблиця 5

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Ірпінській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки**

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:	-	-	-
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	0	0	0
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	3264,37	3897,47	4088,39
утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	0	0	0
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	0	0	0
інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	20,0	0	0
організація та проведення громадських робіт	0	12,45	25,00
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	0	0	0
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	0	0	0
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	0	0	0

У 2023 році **гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у громаді не проведений.

Усе вищезазначене **не дає достатньо підстав для висновків щодо того, наскільки наявні ресурси в Ірпінській міській територіальній громаді створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження в Ірпінській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (8 згадувань);
- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (8 згадувань);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (7 згадувань);
- створення батьківських груп самопідтримки (7 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (7 згадувань);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (6 згадувань);
- відкриття в місті Ірпінь реабілітаційного центру та школи для дітей з інвалідністю (3 згадування);
- організація курсів для батьків дітей з інвалідністю (2 згадування);
- об'єднання зусиль державних соціальних і медичних установ, благодійних та волонтерських організацій (2 згадування);
- організація транспортних послуг для сімей, де є діти з інвалідністю (1 згадування);
- створення більшої кількості робочих місць у громаді (1 згадування);
- створення посади «помічника» для вразливих груп населення при органах соціального захисту (1 згадування);
- надання стоматологічних послуг у приватних клініках на безоплатній основі пільговим категоріям дітей (1 згадування).

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Ірпінь висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**» для проведення дослідження з визначення потреб населення Ірпінської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**
2. **Додатки 1, 2, 3 та 4 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах, затвердженого**

наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. Класифікатор соціальних послуг, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Ірпінської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Ірпінської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»**.

ДОДАТКИ:

1. Презентація Ірпінської ТГ_Городенка 14 березня.docx
2. Ірпінська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Ірпінська громада_Додаток 2.1 до Порядку.docx
4. Ірпінська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
5. Ірпінська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
6. Ірпінська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
7. Ірпінська громада_Додаток 4 до Порядку.docx